

FİNANSAL OKURYAZARLIK

Finansal Okuryazarlık, işletmelerde etkin finansal kararların alınmasını ve finansal kaynakların, bu kararların uygulanmasını sağlayacak şekilde, organize edilmesi ve yürütülmesi için gereken, yetkinlik ve bilgi kümesidir.

Dünya'da küresel üretim süreçlerinin yaygınlaşması sonucunda, büyük işletmelerin birçok işinin tedarikçi küçük işletmelere devretmesi ve küçük işletmelerin faaliyetlerini yürütürken, finansman açığına düşmemesi bakımından, önem verilen bir konu olmuştur.

Finansal Okuryazarlığın geliştirilmesi için temel tanımlardan yola çıkmalıyız.

- 1. Finansal Kavramların bilgisi**
- 2. Finansal Kavramlar ile İletişim Kurabilme yeteneği**
- 3. Kişisel finans yönetiminin yapılabilme becerisi**
- 4. Uygun finansal karar verebilme yeteneği**
- 5. Gelecekteki finansal ihtiyaçların güvenilir olarak belirlenebilmesi**

Finansal Okuryazarlık, sadece finansal matematik veya finansal ürün bilgisi ile sınırlı olmayıp, işletmelerde, büyüme ve verimliliği arttıracak işlerin belirlenmesi, bunların gerçekleştirilebilmesi için finansal kaynakların temin edilmesi şeklinde bir süreci ifade etmektedir.

KOBİ'ler sınırlı özkaynak ve yetişmiş insan kaynağı ile küçük ölçekte üretim yapabilen işletmeler, olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda olan firmaların, iç kaynaklarından yaratabilecekleri finansman zor olduğu için genellikle dış finansman kaynaklarına yönelmektedirler. Bu işlemlerde en sık olarak Bankacılık kurumları tercih edilmektedir. KOBİ'lerde sınırlı özkaynak yanında işletme sermayesi açığı, krediye erişimi zorunlu kılmaktadır. Günümüzde, Bankacılık sektörü çok katı kurallara bağlı olarak yönetildikleri için, kredi taleplerinin değerlendirme ve onaylama süreçleri uzun zaman almaktadır. Bu zorlukları aşmak üzere, KOBİ'lerin iyi bir iletişim yaklaşımını ortaya koyması gerekmektedir. KOBİ sahipleri ve finans yöneticilerinden, finans kavramları, ürünleri ve matematiği konusunda iyi düzeyde bilgi sahibi olmaları gerekmesi beklenmemekle birlikte, işletmelerinin vizyonu, hedef ve stratejileri ile 1 ve 3 yıllık öngörülerini oluşturmaları istenmektedir. Kredi ihtiyaçları belirlenirken, finans bilgisi ve danışmanlığına güvendiğiniz kaynaklara başvurmak faydalı olacaktır.

HANGİ İŞ İÇİN NASIL KREDİ TALEBİM OLACAK?

İşletmelerde kredi ihtiyaçları ve talepleri oluşturulurken dikkat edilmesi gereken hususları, aşağıda bulabilirsiniz. Bunların genel tanımlamalar olduğunu, finans kurumu ve kredi tercihinine göre yapılması gereken işlerin değişebileceğini göz ardı etmeyiniz.

1. Hangi amaçla kredi talebim vardır?

Kredi talepleri, yatırım harcamaları ve işletme sermayesi ihtiyacı için oluşturulur.

2. Yatırım Harcamasını ne iş için istiyorum?

İşletmeler, pazarda ortaya çıkan farklı koşullar ve ihtiyaç nedeniyle, üretim kapasitesini arttırmak zorunda kalabilir. Üretim kapasitesini arttırmak için yeni bina veya yeni makine/ekipman alımı gerekebilir. Bu tür yatırımlar uzun vadeli krediler, proje finansmanı veya finansal kiralama yöntemi ile yapılabilir.

3. İşletme Sermayesi nedir?

İşletmelerin faaliyetlerini yürütebilmesi için, tedarik ile başlayan tahsilat ile sonuçlanan döngüsüne, faaliyet döngüsü denir. Sipariş alınmasını takiben, üretimin gerçekleşebilmesi, öncelikle hammadde, malzeme tedariki için yapılan ödeme ile başlar. Sipariş üzerine üretim yapan işletmelerde genellikle, sipariş tutarının belli bir kısmı, ön avans şeklinde, üreticiye ödenir. Bu ödenen miktar, tedarik için kullanılacak bir işletme sermayesini oluşturmaktadır. Tedarik için bakiye ödeme gerekli ise bu miktar ise işletme sermayesi açığıdır. Siparişe ilişkin müşterinin ödeme taahhüt belgesi, sözleşme, teminat mektubu, çek, yurtdışı işlem ise akreditifi teminat göstermek suretiyle işletme sermayesi açığı için kısa süreli finansman sağlanabilir. İşletme sermayesi ihtiyacını hesap ederken, üretim yapmak için karşılamamız gereken sabit harcamaları (maaşlar, elektrik-su-enerji) dahil etmeyi unutmamalıyız.

4. Kredi fiyatlarını hangi faktörler etkiler?

Finansal piyasalarda oluşan faizler, kredi maliyetlerinin en önemli belirleyicisidir. Paranın fiyatı olarak tanımlanan faiz, paranın değiş tokuş değeridir. Bugün 1 birim malı almaktan vazgeçerek bu değerde parayı borç vermeniz halinde, borcunuzu geri alırken, aynı 1 birim malı alabilmek için ödeyeceğiniz tutar ile borç verdiğiniz tutar, paranın satın alma gücü farkıdır. 1 birim mal=100TL, enflasyon %10, yıl sonunda malın fiyatı 110 TL, bugün 100 TL borç vermeniz halinde yıl sonunda anapara ve faiz olarak en az 110TL, tahsil etmelisiniz ki, aynı 1 birim malı alabilemeniz.

Kredi veren kurumlar da, paranın zaman değerini, enflasyon sayesinde eriyen kısmını korumak maksadıyla, enflasyonun üstünde bir faiz oranı belirler. Ancak Bankaların, üstlendikleri, diğer maliyetler nedeniyle bu oran, enflasyon oranından yüksek çıkar. Faiz oranının belirlenmesinde temel faktörlerden birisi risk'tir. Risk, verilen ödünç paranın tahsil edilememesi riskidir.

5. Teminatlandırma nedir?

Kredi sağlayan kurumların üstlendikleri risk, ödünç verdikleri paranın anapara ve faizinin tahsil edilememesidir. Teminatlandırma ile, kurumlar, tahsilat riskini en aza indirmeyi hedeflemektedirler. Bankalar, halktan faiz ödemek koşulu ile topladıkları tasarrufları, kredi olarak piyasaya sunmaktadırlar. Dolayısıyla, bankalar aracılık eden kurumlardır ve kredilerin ödenmesi en önemli öncelikleridir. Teminatlandırma aynı zamanda, işletmelerin iş yapabilme risklerinin gözetilmesini sağlar. Teminat sağlanacak olması işletmelere, doğru iş modelleri ile planların yapılmasını da sağlar.

6. Bilgilendirme ve İletişim Yönetimi nasıl olmalıdır?

İşletmelerin ölçeklerinin büyümesi yabancı kaynakların iyi yönetilmesi ile olabilmektedir. Günümüzde bilgiye ulaşımın kolaylaşması, bilginin kullanım alanını büyütüştür. İletişim Yönetimi, işletmenin vizyon, hedefler, öncelik, finansal durumu gibi bilgilerinin düzenli olarak paydaşlar ve sosyal, ekonomik ilişki gruplarında paylaşılmasını kapsamasını gerektirmektedir. İşletmeler, yönetim, üretim, dağıtım ve finansal verilerini, ilişkide oldukları banka ve kredi kurumları haricinde, paylaşım açmaları, bilgiye ulaşma kolaylığı sonucunda ekosistemini (müşteriler, rakipler ve diğer paydaşlar) büyütebilmektedir.

7. Risk yönetimi nedir, süreç nasıl yönetilir?

İşletmelerin karşılaşabileceği riskleri, önceden tahmin ederek, ölçümleyerek kontrollu bir şekilde yönetilmesine, risk yönetim süreci denir. İşletmeler tedarik, üretim, satış, pazarlama ve tahsilat konusunda çeşitli iş riskleri üstlenerek faaliyetlerini sürdürürler. Bunların dışında yönetim riskleri, işletmenin topyekun faaliyetinin aksamasına ve duraksamasına neden olabilmektedir.

Riskleri;

- 1- Finansal
- 2- Operasyonel
- 3- Çevresel

faktörlerden olmak üzere üç ana başlıkta riskleri sınıflandırabiliriz.

VERİMLİLİK NEDİR?

Yatırımların, kredi taleplerinin değerlendirilmesi ve ortaya çıkacak kazancın diğer olası getirilerle mukayese edilmesinde önemli gösterge "**verim**" kavramıdır.

Sermayenin kazanma gücü (Gelir Tablosu) ve varlıkların kazanma gücü (Bilanço) işletmelerde belli bir işin yapılmasına tahsis edilen paranın, verimlilik ölçüsü olarak kullanılmaktadır.

Bu gösterge ile geçmiş finansal verilere göre gelecekteki karlılık beklentisi tahmin edilmekte ve kreditorler veya yatirimcilar, isletmelere borç vermekte veya yatırım yapmaktadırlar.

Belirli bir para karşılığı yapılan her türlü yatırımın faiz ve alım/satım farkından kaynaklanan kazanç veya kayıpları olabilmektedir.

Ancak yatırım yapılacak birden fazla alan olması halinde mukayese edilmesinde aynı özellikte göstergelerin kullanılması için "**verim**" hesabı yapılmaktadır.

Yatırımlarda karar verilmesi gereken diğer husus ise vade, yatırım para birimi, likidite olma özelliği gibi değişik unsurlardır. Yapılan verimlilik hesabında bu gibi değişik unsurlar dikkate alınmamaktadır.

Verimlilik, karlılığın ölçülmesidir.

$$\text{VERİM} = \text{YATIRIM KAZANCI} / \text{YATIRIM TUTARI}$$

TASARRUF HESABI VERİMİ = FAİZ / MEVDUAT TUTARI

$$\text{VERİM} = 1,300 / 10,000 = \%13$$

Yatirimcilar, isletmelere yapılan yatirimlarda;

- Yıllık Temettü geliri, temettü kazancı,
- İşletmenin Öz sermaye büyümesi, hisse fiyatı kazancı,

İle verimliliği ölçmektedirler.

FAİZ NEDİR?

Faiz, paranın fiyatıdır.

Yapılan yatırımın "alternatif maliyeti" faizdir.

Borçlanılan paraya ödenen maliyete faiz denir

- Anapara (A), yatırımın bugünkü değeridir,
- Vade (V), borçlanılan dönemdir,
- Vadesinde anapara eklenmek suretiyle ödenen kısma faiz (F),
- Faizin hesaplanmasına baz olan orana (f) ilgili dönem için belirlenmektedir.

%12 faiz oranı ile 1 yıl vade ile borçlanılan 500 TL' nin faizi:

$$F = A * V * f \rightarrow F = 500 * 0,12 * 360 = 60 \text{ TL' dir.}$$

Basit Faiz, yapılan ilk yatırım tutarına dönem boyunca sadece anaparasına faiz hesaplamasıdır.

Yapılan ilk yatırım tutarı : Bugünkü Değer (BD)

Faizi ile birlikte oluşan tutar : Gelecekteki Değer (GD)

100 TL tutarında yapılan mevduata yıllık %12 faiz basit faiz uygulanması halinde,

- $A = 100 \text{ TL}$ $f = \% 12$ yıllık
- 1. yılın sonunda: $F = 100 * 0,12 = 12$ $GD = 100 + 12 = 112$
- 2. yılın sonunda: $F = 100 * 0,12 = 12$ $GD = 100 + 12 = 112$
- 2 yıllık faiz : $F = 100 * (0,12 * 2) = 24$

Faiz kazancı n yıl (dönem) sonunda: $F = BD * f * n$

Kümüle faiz tutarı n yıl (dönem) sonra : $GD = BD + F$

$$GD = BD + BD * f * n$$

$$\mathbf{GD = BD (1 + f * n)}$$

Bileşik Faiz, faiz uygulanan anaparaya, dönem sonunda hesaplanan faizin ilave edilerek bir dönem sonraki faizin hesaplanmasıdır.

Basit faiz hesaplanmasında her dönem için anapara tutarı sabit tutulur.

Bileşik faiz hesaplama yönteminde ise hesap edilen faiz anaparaya ilave edilmek suretiyle bir sonraki dönemin anaparası bulunur.

100 TL tutarında yapılan mevduata uygulanan yıllık %12 faiz oranı bileşik faiz yöntemi ile 2 yıl sonunda ne olur ?

- $BD = 100 \text{ TL}$ $f = \% 12$ yıllık
- 1. yılın sonunda: $F = 100 * 0,12 = 12$ $GD = 100 + 12 = 112$
- 2. yılın sonunda: $F = 112 * 0,12 = 13,44$ $GD = 112 + 13,44 = 125,44$
- Kümüle faiz: $F = (100 * 0,12) + (112 * 0,12) = 25,44$

$$\mathbf{GD = BD (1 + f)^n}$$